

de udstrakte Skove, i de gamle kongelige Haver, som omgiver Byen Hannover, fik vi Lov til at strejfe om af Hjertens Lyst. Desuden havde Hannover gode højere Pigeskoler, og Lærerindeseminariet, i hvilket jeg uddannede mig til Lærerinde ved den højere Pigeskole, er jeg uendelig megen Tak skyldig. Maaske gik Undervisningen under den daværende aandfulde Forstander mindre ud paa at meddele os en vis pædagogisk Eksersits, maaske gjorde denne Side af Undervisningen mindre Indtryk paa mig. Derimod blev vi i høj Grad ansporede til Selvtænkning og Selviagttagelse.

Et Aar i Paris, som min gode Fader gav mig som Belønning for vel overstaaet Eksamen, blev af største Betydning for min aandelige Udvikling. Foruden Louvre, i hvis Skatte jeg ikke kunde blive træt af at fordybe mig, er jeg mest i Gæld til Forelæsningerne paa Collège de France og Sorbonnen. En helt ny Verden aabnede sig for mig gennem Renan's Forelæsninger over første Mosebog. Naturligvis løb det ikke af uden de Smerter, der ledsager enhver Vækst, og her skulde en ung Pige, der ganske vist var vant til at tænke selv, gøre sig klart, i hvilken Grad den religiøse Overlevering ogsaa virkelig var hendes personlige Ejendom. Den Udvikling, der da begyndte, brugte mange Aar — ikke til sin Fuldendelse, thi hvornaar kan en saadan Udvikling fuldendes? — men indtil et fast Standpunkt påany var naaet, fra hvilket man kunde finde sig til Rette i Verden.

Meget interessant paa det aandelige Omraade bød mine Studier mig ved Bedford College i London, hvor jeg forberedte mig til Adgangseksamen til Londons Universitet. Ikke saameget de dengang erhvervede Kundskaber som hele Livet ved Bedford College blev af Værdi for mig. Jeg boede ikke paa selve Kollegiet, men førte selv en lille Husholdning sammen med 3 Veninder, en medecinsk Student, en Sundhedsinspektør og et Kommunalbestyrelsesmedlem. I vort lille Hjem saa vi paa Søndag Eftermiddage en broget Række af Mennesker,

Mænd og Kvinder: Kunstnere, Lærde, Politikere og Socialreformatorer, og saadanne, der uddannede sig til at blive det.

En stærk social Interesse herskede i denne Kreds, mange »Spørgsmaal« bevaagede os, og den Søgen efter Sandhed, der var fælles for os alle, bevarede os fra at blive en Klike. Denne Tid kunde jeg nyde saa meget bedre og de forskellige Mennesker, som da krydsede min Vej, forstod jeg langt bedre, fordi jeg i de Aar, der lå mellem mit Pariser Ophold og Studierne ved Bedford Colege, havde gennemgaaet en god Forskole. Man kunde mene, at det var et planlagt Kursus i de øverste og nederste Trin paa den menneskelige Tilværelses Stige.

Først kom et Ophold ved Hertugen af Cumberland's Hof. Meget personlig Elskværdighed mødte jeg her — særlig er Kong Christian den IX af Danmarks ærværdige Skikkelse bleven mig uforglemmelig. For en efter Frihed og Sandhed stræbende Sjæl var et saadant Hofliv dog i Længden uudholdeligt, og dog er jeg endnu glad for dette Indblik i en Kreds, hvor netop de mest højtstaaende er de mest afhængige og bundne.

Den anden Side af Livet saa jeg i den første Tid af mit Londoner Ophold, hvor jeg virkede i to Aar som »Fattig-Søster« under Mrs. Hugh Price Hughes Ledelse. Søstrenes Arbejde fulgte den fattige Befolkning i Distriktet fra Vuggen til Graven, skyede ikke tilbage for noget, men forsøgte at hjælpe selv i de mest haabløse Tilfælde. Selv var jeg fortrinsvis beskæftiget i Arbejderskernes Klubber. — Visse- lig var Kontrasten brutal fra Hoffets fuldendte Omgangsformer, men hvor langt alvorligere, dybere og virkeligere kom vi ikke her ind paa det menneskelige Liv. Maaske var mit Øje netop ved Kontrasten saa meget mere skærpet for, hvad jeg her saa. Uendelig nedtrykkende var den Kæde af skibbrudne Eksistenser, der her drog os forbi, gribende med trætte Hænder efter den lille Hjælp, vi kunde række dem, saa me-